

ליקוטי מוהר"ן בפרשה

מטות מסעי ה'תשפ"א / הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

על פי ליקוטי מוהר"ן תורה רל"ד

מדוע התקצרו חיי יהושע בעשר שנים / מדוע משה לא עשה בעצמו את נקמת מדון / מה הם כלי הקודש שלקח פינחס / מדוע הפילו את בלעם דוקא ע"י הציץ / מהיכן בא כח הכשפים ואיך שולטים בהם / הכח העצום בסיפורי מעשיות מצדיקים / מה הכוונה להבדיל בין אור לחושך / אור הגנוז וחושך הגנוז / ב'ימי בין המצרים' צריך להרבות בסיפורי צדיקים

מדוע התקצרו חיינו של יהושע בעשר שנים

א. פרשתנו פותחת בענין של נדרים, ומיד חוזרת לנושא שעסקנו בו במלחמת מדון שהקב"ה אומר למשה (במדבר לא, ב) "נָקַם נְקַמְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר תֵּאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ", כלומר, תנקום את נקמת בני ישראל מהמדינים, אבל תדע שהפטירה שלך תלויה בדבר הזה, כי כשתסיים לנקום את נקמת מדון, "תֵּאָסֵף אֶל עַמֶּיךָ". כתוב שזה היה ניסיון למשה רבינו, האם הוא יתעצל בדבר, כי החיים שלו תלויים בזה. אומר רש"י: "אע"פ ששמע (משה) שמיתתו תלויה בדבר, עשה בשמחה ולא איחר" (בשם ספרי קנ"ז).

המדרש (במדבר רבה כב, ו) אומר על הפסוק (יהושע א, ה) "בְּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ", שהיה צריך לחיות יהושע מאה ועשרים שנה כמו משה, והוא חי רק מאה ועשר שנים, ולמה התקצרו משנותיו של יהושע 10 שנים? עונה המדרש שיהושע ידע שכשהוא יסיים את מלחמת 31 המלכים הוא יגמור את התפקיד שלו, ולכן כתוב (שם יא, יח) "יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ אֶת כָּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִלְחָמָה", האריך במלחמה כדי להאריך את ימיו, ועל זה אומר המדרש את הפסוק (משלי יט, כא): "רַבּוֹת מַחְשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וְעֵצַת ה' הִיא תִּקּוּם". יהושע רצה להאריך את ימיו ע"י שהוא יאריך את ימי המלחמה, ובסוף היה להיפך שבגלל זה התקצרו ימיו, שאפילו שהיה ראוי לחיות 120 שנה, הורידו לו 10 שנים. ואילו משה רבינו שמהיר לקיים רצון השם בשמחה, זכה להשלים את כל ימי חייו.

למה משה רבינו לא נקם בעצמו במדינים וכפשט ציווי ה'

ב. הציווי "נָקַם נְקַמְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים" זה ציווי למשה רבינו, ואם כן למה אחר כך הוא שולח את פינחס במקומו? המדרש (שם אות ד) עונה דבר מענין, שזה בגלל הכרת הטוב של משה למדון. ענין הכת הטוב זה דבר שרואים אותו מאוד חזק אצל משה רבינו. מכת דם, צפרדע וכינים, נעשו ע"י אהרון ולא ע"י משה. מה הסיבה? כי יש למשה הכרת הטוב ליאור שהציל אותו, כי בשעה שנזרק משה ליאור, היה היאור רגוע ולא סוער וכך הוא ניצל בתיבה. וכן במכת צפרדע ג"כ משה לא מכה את היאור, וגם במכת כינים אהרן עושה את המכה ולא משה, בגלל הכרת הטוב של משה לחול, ששם טמן משה את המצרי שהרגו. כבר אצל קין הקב"ה אומר לו (בראשית ה, יא) "וְעַתָּה אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לְקַחַת אֶת דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדְךָ", וז"א שיש משהו באדמה שהיא לוקחת את דמי הנפטר. (אצל זכריה כתוב שהאדמה לא הסכימה לקחת את הדמים שלו). ולכן היה למשה הכרת הטוב גם לחול. אותו דבר כאן, משה הרי התגדל במדון הרבה שנים, אולי חצי מהחיים שלו. משה רבינו, כשהיה בגיל 20 יצא לראות

בסבלותם של ישראל, ומיד היה הסיפור שהרג את המצרי והוא ברח למדון למשך 60 שנה (שזה חצי מהחיים של משה רבינו) עד שנעשה בן שמונים. איפה הוא היה באותו זמן? בפשטות הפסוקים הוא היה במדון, אמנם יש במדרש (וכן בספר הישר) שהוא היה הרבה שנים בארץ כוש, אבל לפי פשט הפסוקים הוא היה במדון מגיל 20 עד גיל 80, ורק 40 שנה אחרונות הוא היה עם ישראל במדבר. ולכן למשה רבינו יש הכרת הטוב למדון, והוא בעצמו לא נוקם במדון, והוא שולח את פינחס.

ביאורי האור החיים כיצד התקיים שמה עצמו עשה נקמת מדון

ג. היאור החיים הקדוש מוסיף עוד לתרץ על הקושיא הזו מדוע משה שולח את פינחס ולא עושה את הנקמה בעצמו. ואומר: שמה רבינו עשה את הפעולה במסירות נפש שלו, כלומר, עצם הדבר שהוא ידע שאחרי שהוא ינקום את נקמת מדון, הוא מיד יפטר, ולא התעכב אלא מיד שלח ואוסף את האנשים ועושה את ציווי השי"ת, זה כבר נקרא שהוא עשה את כל הנקמה בעצמו, כיון שהיה לו מסירות נפש על הנקמה.

עוד אומר האור החיים הקדוש, שבנקמת מדון היה צריך הרבה מחשבה, כי אם ניקח את המספר של המדינים, נראה שהמדינים היו עם גדול מאוד, כי רק הטף של הנשים שלא ידעו משכב זכר היו 32,000, א"כ תבוא לחשבון כמה היו בכל מדון. ומעם ישראל הלכו "אלף למטה", ובפשטות רק 12,000, (ע' כמה פירושים במדרש הנ"ל באת 2), זאת אומרת שיצאו מספר קטן מאוד של לוחמים לעומת העם העצום של מדון. [רש"י אומר שבלעם צחק עליהם ואמר, כשהייתם 60 ריבוא לא יכולתם על מדון, ובגללם היתה בכם מגפה, עכשיו אתם באים להלחם במדון עם 12,000 אנשים! ואומר רש"י שבלעם נתן עצה רעה לעם ישראל שלא כדאי לכם להילחם]. אומר היאור החיים הקדוש, שמה שמה בחר 'אלף למטה', הוא בחר כאלה צדיקים, שידע בהם שלא ישובו לחטוא במלחמה – עם בנות מדון. כתוב בגמרא (שבת סד.) על הפסוק (במדבר לא, ג) "וַיִּנְקֹב אֶת קַרְבֵּן ה' אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כְּלֵי זָהָב", ששאל אותם משה, זוכי חזרתם לקלקולכם שאתם צריכים להביא קרבן? אמרו לו (שם, מט): "וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ – אֵף אֶחָד לֹא חָטָא, אֲבָל אִם מִיָּד עֵבִירָה יֵצְאוּ, מִדֵּי הַרְהוּר לֹא יֵצְאוּ, הֵם הֵבִיאוּ אֶת קַרְבֵּן כְּדֵי לְהַתְנַקּוֹת אֶפְיָלוֹ עַל הַרְהוּר. וְא"כ משה בחר לצבא את החיילים הכי צדיקים, וזה היה התפקיד של משה רבינו לבחור את הצדיקים ביותר בעם ישראל. ובוזה הוא קיים את הציווי לתת את נקמת ה' במדון, ע"י שבחר אנשים צדיקים שלא יחטאו, וה' יהיה עמם במלחמתם.

זו היתה אחת החכמות הגדולות של משה רבינו. כמו שכתוב (שמות יח, כא): "וַיֹּאמֶר תְּחַזֵּק מִכָּל הַעָם", מפרש הזוהר הקדוש בפרשת יתרו (ח"ב דף עח.) שמה רבינו מינה את הדיינים הוא חזה בשרטוטין הידיים, ובשרטוטי הפנים (חכמת הפרצוף) לדעת מי הם האנשים הצדיקים. למשה רבינו היתה לו טביעת עין ממש לדעת מי צדיק בעם ישראל שהוא יכול לצאת למלחמה. אומר האוה"ח הקדוש שזה היה התפקיד של משה רבינו לבחור את הצדיקים ביותר לצאת למלחמה נגד מדון.

מיד האלקים האדירים האלה ... המפכים את מצרים בכל מכה במדבר" (שמואל א' ד, ח-ז) אלא שעם ישראל ראו שהם ניגפים כל פעם ביד פלישתים, חשבו שאולי צריך להוציא את הארון עם הלוחות השלמות ולא את הארון עם שברי הלוחות, וכך ננצח במלחמה מול פלישתים. ונענשו שנשבה הארון בידם.

עוד שיטות מה היו בלי הקודש

ז. הגמרא למדה שהמילים 'כלי הקודש' – הם הארון ולוחות, ומלבד זה כל שמות הקודש מונחים בארון. מה זה שמות הקודש? יש בתוך ארון הזהב' בקודש הקודשים קלף שבו כתוב את השם המפורש עם ע"ב אותיות (72) ועוד שמות קודש. זה נקרא 'כלי הקודש'. זה הפירוש לפי שיטת הגמרא. אך במדרש תנחומא יש עוד שתי שיטות מה זה 'כלי הקודש'. הראשונה סוברת שכלי הקודש זה הכוונה לבגדי כהונה. מה הכי חשוב בבגדי כהונה? זה האורים ותומים – היינו שם המפורש שנמצא תוך כפלי החושן. ולכן פינחס לבש בגדי כהן גדול עם אורים ותומים בגמ' ביומא (סוף דף עב:) יש נידון בזה אם כהן משוח מלחמה משמש בשמונה בגדים או ארבעה, למעשה פסק הרמב"ם (כלי המקדש ד, כא) שמשמש בארבעה בגדים. אבל כאן לפי המדרש פינחס יצא למלחמה עם שמונה בגדים היינו עם החושן שיש בו אורים ותומים. מה זה אורים ותומים? כתוב בגמרא ביומא (דף כא:) שבמקדש השני היה חסרה אורים והתומים. וקשה, הרי הכהן שעבד עם בגד אחד חסר חייב מיתה? התשובה: 'אורים ותומים' זה קלף שעליו כתוב שם המפורש, שנמצא בין כפלי החושן. כלומר שיש 'חושן', ויש 'אורים ותומים'. 'החושן' הוא בד מקופל לשניים שעליו יש משבצות זהב. בין שני הקפלים של החושן נמצא קלף עם השם המפורש שזה נקרא 'אורים ותומים'.

שיטה שלישית במדרש, זה כמו שיטת רש"י שפינחס לקח את הארון ואת הציץ. מה היתה המעלה של הציץ? א. אומר רש"י שבלעם היה מפריח את עצמו, ואת מלכי מדין באוויר, ולא היה שייך להילחם בהם. מה עשה פינחס? הראה להם את הציץ, וע"י זה הם נפלו לארץ, ואז הרגו בחרב את בלעם ואת חמשת מלכי מדין. ב. פירוש שני: משה כעס עליהם שהחיו את כל הנקבות, ואומר להם: 'ועתה הָרְגוּ כָּל זָכָר בְּטָרַף וְכָל אִשָּׁה יִדְעַת אִישׁ לְמַשְׁבֵּב זָכָר ... וְכָל הַטָּרַף בְּנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מַשְׁבֵּב זָכָר הָחִיו לָכֵס', ולכן היו צריכים את הציץ במלחמה כדי לדעת איזו נקבה היא ראויה למשכב זכר. וכתוב שהיו מעבירים את כל הנשים השבויות לפני הציץ, מי שידעה משכב זכר, היו פניה מוריקות, ומי שלא – לא.

בלעם פרח באויר, וגם פינחס עלה אחריו בשם המפורש והרגו

ח. רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה רל"ד ח"א) מביא את המדרש שהזכרנו קצת בשינוי. וז"ל: "בְּגוֹן שְׁמֵצֵינוּ שְׁפִינְחָס עָשָׂה דָבָר גְּדוֹל שֶׁפָּרַח בְּאֲוִיר וּבְגָגָד זֶה יֵשׁ מַעֲשֵׂה שֶׁל רִשְׁעוֹ, שֶׁגַם בְּלֵעָם פָּרַח בְּאֲוִיר". ע"כ. מקור מדרש זה שמביא רבינו נמצא בשני מקומות, בילקוט שמעוני (רמז תשפ"ה), ובתרגום יונתן, ובשניהם מוזכר הלשון שהביא רבינו שגם פינחס פרח באוויר כנגד בלעם. ופינחס הראה לו את הציץ כדי להפיל אותו. בילקוט שמעוני כתוב חידוש גדול, שבלעם היה לו כזה

האם מלחמת מדין היתה נקמת ה' או נקמת ישראל

ד. עוד שואל האור החיים הקדוש, על מה שמשה אומר להם "החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת נקמת ה' במדין", והרי בפסוק לפני כן, הקב"ה אומר לו: "נָקַם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים" ואילו משה אומר לעם לנקום נקמת ה', למה משה שינה את הלשון? מתרץ האור החיים שבאמת לפי הטבע מבחינה צבאית אין סיכוי ש-12,000 אנשים היו מנצחים את מדין. אלא כל המעשה שלהם היה, להחיל עליהם את נקמת ה', זה באמת היתה נקמת בני ישראל (כמו ציווי ה'), אלא כיצד היא נעשתה, ע"י שנתנו עליהם את נקמת ה', זו היתה מלחמה ניסית לחלוטין שעשה אותה הקב"ה ולכן אמרה להם משה לתת נקמת ה' במדין, דהיינו שתחילו עליהם את נקמת ה' וכך הם ימותו.

מה הם בלי הקודש שלקח פינחס איתו למלחמה על מדין

ה. כתוב בהמשך הפרשה את הפסוק (במדבר לא, ו): "וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלְף לַמָּטָה לְצָבָא אֹתָם וְאֵת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לְצָבָא וְכָלֵי הַקֹּדֶשׁ וְחֻצְצֹרוֹת הַתְּרוּעָה בְיָדוֹ". בענין החוצצרות כתוב (שם י ט) "וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאֶרְצָכֶם עַל הַצָּר הַצָּר אֹתְכֶם וְהִרְעַתֶּם בְּחֻצְצֹרוֹת וְנִזְפַרְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבֹיְכֶם". מבאר התרגום: "וְיִתְבָּבוּ בְּחֻצְצֹרְתָא וַיִּיעוֹל דּוּכְרָנִיכוֹן לְטָבָא קָדָם יי אֱלֹהֵיכוֹן וְתִתְפָּרְקוֹן מִסְנְאִיכוֹן", החוצצרות זה צורך המלחמה.

אבל מה זה 'כלי הקודש' פירש"י: "זה הארון והציץ, שהיה בלעם עמם ומפריח מלכי מדין בכשפים, והוא עצמו פורח עמהם. הראה להם (פינחס) את הציץ שהשם חקוק בו והם נופלים, לכך נאמר על חלליהם במלכי מדין, שנופלים על החללים מן האויר וכו'" עכ"ל. רש"י שינה מהפירוש של הגמרא (סוטה מג.) שמסבירה שהפירוש של 'כלי הקודש' זה ארון הקודש. ומה שכתוב 'כלי הקודש' ברבים הכוונה לארון והלוחות שבו.

איזה ארון היה יוצא למלחמה, ואיזה לוחות היו מונחות בכל ארון

ו. איזה ארון היה יוצא למלחמה? יש שתי ארונות. יש ארון עץ שמשה רבינו בנה בהתחלה כדי לשים את הלוחות ברדתו מההר, כמו שכתוב (דברים י, א) "פֶּסֶל לֶף שְׁנֵי לוחות אֲבָנִים כְּרָאשֵׁינִים וְעֹלָה אֵלַי הֶהָרָה וְעִשִׂיתָ לֶף אָרוֹן עֵץ". ולאחר מכן בצלאל בנה ארון מעץ מצופה בשתי תיבות של זהב והוא נקרא 'ארון הזהב'. מה היה בשני הארונות? למ"ד אחד בגמ', בארון של בצלאל היו הלוחות השניות – השלמות, ובארון של משה היו שברי לוחות הראשונות. ויש מ"ד שסובר שיש רק ארון אחד – 'ארון הזהב' ולוחות ושברי לוחות מונחים יחד באותו ארון. למ"ד שהיו שתי ארונות, סובר שתמיד היה יוצא למלחמה הארון של משה שבו היו השברי לוחות. חוץ מפעם אחת שטעו והוציאו את הארון של בצלאל מקודש הקדשים (ממשכן שילה), והם נענשו ונשבה הארון בשדה פלישתים. מה הסיבה שנשבה הארון שמה? מכיון שהם לא היו בסדר שהוציאו את הארון של בצלאל ממקומו בקודש הקדשים, ואסור לו לצאת משם. וזה מה שהפלישתים אמרו כשהם ראו פתאום את ארון זהב (במקום הארון מעץ שהיו רגילים לראות אותו במלחמה) "וַיֵּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים ... אוֹי לָנוּ מִי יִצְלִינוּ

וזה הכי יפה כי אתה לא צריך להתעסק עם הלכלוך של הדבר הרע, אלא להתעסק ביניקה שלו מלמעלה, וזה פותר את הבעיה.

הכח של הכשפים בא מבחינת הפגם שבכתר

י. הסברנו שיש כוח גדול בכשפים. והכח שלהם בא משמות הקודש שנופלים, וזה נחשב מקום מאוד גבוה. שמות הקודש מכונים במשנה באבות – 'כתר'. כמו שאמרו במשנה (אבות א, יג): "ודישתמש בתגא חלף", וז"א מי שמשתמש בכתר של הקב"ה אז הוא חולף. ה'כתר' מפרש הברטנורא (בפרוש השלישי). זה שמות הקודש, ולכן מי שמשתמש בקבלה מעשית, והוא לא ראוי לזה, חייב מיתה. בשביל שמות הקודש צריך אפר פרה. מקובלנו שאלהיה הנביא היה על האר"י ז"ל מאפר פרה אדומה, לכן האר"י ז"ל השיג את סודות הקבלה בצורה הכי גבוהה שרק אפשר, בזכות אפר פרה אדומה שנטהר בו ע"י אליהו הנביא. אבל אנחנו לא זכינו לזה, ולכן אסור לנו להשתמש בשמות קודש.

נמצא שהכח של שמות הקודש הוא מספירת הכתר. ולמדנו שכל דבר בעולם יש זה לעומת זה. למשל יש חכמה של התורה, וכנגדה יש חכמות חיצוניות. וככה בכל מידה ומידה שבקדושה יש כנגדה יניקה בסט"א. ומי שיונק מפגם הכתר הם שמות הטומאה שבהם עושים את הכשפים. ויוצא, שהכשפים יש להם יניקה מהמקום הכי גבוה בעשר הספירות – מהכתר. מה צריך לעשות כדי לבטל את זה? אני צריך לחזק את בחינת הכתר, וע"י זה לא לתת יניקה לכשפים, לסגור להם את הצינור שממנו הם יונקים.

מדוע דוקא על ידי הציץ הפילו את בלעם והמלכים

יא. עתה נתרץ את הקושיא מדוע דוקא ע"י הציץ הפילו את בלעם. כי הציץ הוא כתר, שנמצא על המצח, במקום שבו נמצא הכתר, (אמנם יש גם את המצנפת אבל הציץ שהוא מזהב, הוא יותר כתר מאשר הבד של המצנפת), הציץ הוא בחינה של כתר. על הציץ כתוב: "קודש לה'". כמו שאמרנו ששמות הקודש הם מהכתר, והכח שלהם מגיע מהמילים 'קודש לה' שכתוב בציץ. וזה כתוב בגילוי, לא רק בכיסוי כמו האורים ותומים. הגמרא (שבת יב). לומדת את איסור הסחת דעת מהתפילין קל וחומר מציץ, מה ציץ שיש עליו אזכרה אחת כתוב (שמות כח, לח) "וְיִהְיֶה עַל מִצְחוֹ תַמִּיד" מלמד שלא יסח דעתו ממנו, תפילין שיש בהן כ"א אזכרות על אחת כמה וכמה". אבל מצד שני כל האזכרות שבתפילין הם מכוסים בתוך בתים לגמרי, ולעומת זאת בציץ כתוב את שם השם בגילוי ופרהסיא, ואפילו באורים ותומים השם מכוסה בין קפלי החושן. וכיון שבעיני השם בגילוי, לכן יש לו כח ועוצמה מאוד חזקה בחי' 'כתר', אבל משם מהכתר יש מקום ליניקה לסט"א. כמו שמפרש רבינו בלקוטי מוהר"ן (תניינא תורה י"ב) בענין 'בראשית' – מאמר סתום, כי אף שהיניקה מועטת, כי זה סתום, אבל באיכות היא גדולה מאוד.

נמצא, שמהציץ – 'כתר', הוא המקום שיש יניקה לכשפים. וכעת נבין, כשבלעם פורח באוויר בשמות הטומאה, זאת אומרת שיש לו יניקה חזקה מהכתר, שזה הציץ. ולכן פינחס מראה לבלעם את הציץ, ובכח זה הם נופלים. וביאור הענין, כדי לסגור את היניקה

כוח עצום שהוא קידש את ידיו כשני לוחות הברית. וזה מה שגרם לו לפרוח באויר, והוא פרח והגיע עד כיסא הכבוד. בלעם היה נביא אומות העולם והגדול שבכולם, כמו שכתוב (דברים לד, י): "וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה", ודרשו חז"ל (ראש השנה כא): שבאומות העולם כן קם כמשה – והוא בלעם. בלעם היה לו כוחות עצומים, וכשפינחס כשנלחם עם בלעם הוא עשה איתו מלחמה מאוד קשה. אבל התרגום יונתן מפרש שבאמת בלעם פרח ע"י שמות טומאה, וזה יותר מתאים למה שהסברנו בדברים של רבינו.

כל הרע שבסטרא אחרא יש לו יניקה מהקדושה שכנגדו, והטעם?

ט. מה הנקודה של הציץ שגרמה לו להפיל את בלעם וחמשת מלכים צריך לדעת מאיפה יש כוח לכישוף שבא מהטומאה לפעול. כתוב בגמרא סנהדרין (דף סו): "למה נקרא שמן כשפים? שמכחישים פמליה של מעלה". מה הענין של הכשפים, שאדם עושה כשפים זה נקרא שהוא מכחיש פמליה של מעלה? רבינו אומר בליקו"מ (תורה ס"ד אות ב) שכל דבר בעולם יש לו פסולת, וגם לשמות הקודש יש פסולת ידועה. אבל מה הפסולת רבינו לא מגלה. אלא שמתוך הדברים שלו אנחנו מבינים מה הוא מתכוון. ולהבין את הדברים נקדים הקדמה.

ידוע בקבלה שלכל מידה ומידה יש לה שורש בקדושה, וגם כשמדברים על מידות רעות כמו כעס, תאות ניאוף גאווה וכדו', כל דבר בעולם יש לו שורש בקדושה, שמשם הוא יונק. והשאלה: למה זה טוב שיש לזה שורש בקדושה? התשובה: כדי שנוכל להשתלט עליו. בגלל שהדבר יש לו שורש ויניקה מהקדושה אני יכול לסגור לו את הצינור שהוא יונק משם מצד הקדושה, וממילא הוא מתבטל. זה אחד היסודות הגדולים שהאר"י ז"ל אומר, והבעל שם טוב פיתח את זה, ורבינו מאוד מפתח את זה.

רבינו אומר (בלקוטי מוהר"ן תורה ס"ב) < איך פותרים מחלוקת, לומדים שולחן ערוך!!! מה הקשר בין מחלוקת לשולחן ערוך? הביאור: הרי כל מחלוקת בעולם צריכה לינוק מהקדושה, ובלי זה היא לא תתקיים. המחלוקת שיש בקדושה – שרבי מאיר ורבי יהודה חולקים במשנה, זה גורם יניקה למחלוקת ומריבה מצד הסט"א. ואם כן מה עושה השולחן ערוך? הוא מכריע את ההלכה ואז אין מחלוקת, וכשאינ מחלוקת בקדושה, כבר ממילא אין לסט"א מאיפה לינוק.

לפי זה נבין, שהתיקון לכל התאוות הרעות (שהם נקראים בלשון רבינו 'אהבות נפולות') זה להתעסק באהבה דקדושה. ברגע שאתה מפנה את כל מידת האהבה שלך, ומשקיע אותה באהבת השם, כמ"ש "ואהבת את ה' אלוךך בכל לבבך בכל נפשך בכל מאדך", ממילא אין לך מקום לאהבה לתאוות. כי לא השארת לה שום דבר. זה דבר גדול לדעת אותו, כי היצר הרע מאוד חזק, וקשה להילחם בתאוות עצמן לעשות כל הזמן אתכפייא, היינו לדחוק את התאוות, בסוף הם מתפרצים חס ושלום. אך יש אפשרות אחת, והיא לסגור לו את השיבר מלמעלה. אם אני מנתב את מידת אהבה להשיית לתורה הקדושה, כמ"ש: (משלי יט) "בְּאַהֲבַתָּה תִשָּׁגָה תַמִּיד", בזה סגרת לי את השיבר, ואין לסטרא אחרא מאיפה לינוק. לכן אם אתה יודע איך לסגור את השיבר מצד הקדושה – ניצחת את התאוות הרעות.

למה צריך להבדיל בין אור לחושך הרי הם לא יכולים להתערב

יד. כתוב בפסוק (בראשית א, ד): "וַיִּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ", נשאלת השאלה, למה צריך להבדיל בין האור לבין החושך, הרי במקום שיש אור אין חושך, כמו שאומרים: "מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך", אתה רק מדליק את האור, והחושך מסתלק מאילו. ואי אפשר לערבב אור וחושך, כמעט כל דבר אפשר לערבב ודוקא אור וחושך אי אפשר בכלל לערבב. ואם כן, למה צריך להבדיל בין אור לחושך?

כדי להבין את התשובה, צריך לדעת מה זה 'אור' שהיה בזמן ששת ימי בראשית. אומרת הגמרא בחגיגה (דף יב.) שזה היה 'אור הגנוז'. לפ"ז אם כאן מדובר על 'אור הגנוז', א"כ ממה שצריך להבדיל אותו זה 'חושך הגנוז', והקב"ה הבדיל בעצם בין 'אור הגנוז' לבין 'חושך הגנוז'. מה המעלה של 'האור הגנוז'? כתוב בגמרא (שם) ש"ע"י 'האור הגנוז' אדם היה צופה בו מסוף העולם ועד סופו. אז לפי זה נבין, שהכח של 'אור הגנוז' יש לו כוח של ראייה רוחנית. אנשים לא מבינים את המושג של 'אור הגנוז', אור הגנוז פירושו שאתה יכול לדעת בידיעה דברים נסתרים. הכח של 'אור הגנוז' כתוב ש"מסתכל בטפיח (חבית) ויודע מה בתוכה" (זה לא כמו רנטגן שחודר דרך מחיצה, אלא שהוא יודע בידיעה רוחנית), זה אור של ידיעת השכל שבו אתה רואה כל דבר, גם כשאתה בעיניים עצומות, אתה רואה את כל מה שקורה. וזה הפירוש שבאור הגנוז 'מסתכל בו מסוף העולם ועד סופו', כלומר ש"ע"י אור הגנוז יודעים את כל הנסתרות, וגם את העתידות.

ביצד נגנו אור הגנוז בתורה, הסיפור עם הבעש"ט

טו. הוזהר הקדוש כותב (בהשמטות ח"א סימן ל"ז) שאור הגנוז נגנו בתורה וצריך להבין איך אפשר לגנוז אור בתורה? לפי מה שהסברנו זה מצוין, 'אור הגנוז' זה כמו רוח הקודש כזאת, שאתה יודע כל דבר, ובאמת זה הכוח של התורה, ומי שיוודע להתבונן בפסוקי התורה, ובדרשות חז"ל בתלמוד ובזוהר, הוא יכול לדעת את העתידות.

סיפרתי את הסיפור על הבעל שם טוב הקדוש, שפעם אחת בא מישוהו לשטיבל של הבעל שם טוב להתפלל מנחה, והוא מגיע עם העגלה עם סחורה של בדים, והתפלל מנחה, כשסיים להתפלל הוא יוצא ורואה שהעגלה נגנבה. מיד חזר אל הבעל שם טוב, ואמר לו שנגנבה לו העגלה עם כל הסחורה. מה אני עושה? מה עשה הבעש"ט? הוציא מהארון את הזוהר התחיל לקרוא כמה שורות. ואז הוא אומר לו, העגלה נמצאת כמה רחובות מכאן, וזאת הכתובת, תרוץ תיקח את העגלה שלך. ואל תדאג הוא עכשיו נכנס לבית מרוח והוא שותה. יש לך כמה זמן תרוץ לשם מהר. והוא יוצא, ומיד התלמידים אומרים לבעש"ט, הרב, מה קראת בזוהר הרי זה לא באמת כתוב שם מה שאמרת? זה הכל רוח הקודש ורק הראית כאילו אתה קורא בזוהר. ענה להם הבעש"ט: באמת קראתי את זה בזוהר. והסביר להם, הרי כתוב שאור הגנוז הקב"ה גנו אותו בתורה, כדי לדעת מה קורה צריך להשתמש באור הגנוז שנמצא בתורה הקדושה, ומי שזוכה ללמוד תורה לשמה הוא מגלה את האור הגנוז שנמצא בתורה.

אתה צריך להגביר את הכח של הקדושה, ואז ממילא אין להם יכולת לינוק יותר, ולכן כשהראה להם פינחס את הציץ בגילוי – את כח הקדושה שיש בציץ בגילוי, הם לא יכלו לסבול את הקדושה, ומיד מפסיקה יניקתם והם נופלים.

התועלת הגדולה שיש בסיפורי מעשיות מצדיקים

יב. אומר רבינו בתורה רל"ד וז"ל: "דַּע שֶׁסְּפֹרֵי מַעֲשֵׂיֹת מְצַדִּיקִים הֵינּוּ מִמָּה שְׂאָרַע לָהֶם הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד וְעַל יְדֵי זֶה נִטְהָר מַחֲשַׁבְתּוֹ", ידוע שהבעל שם טוב אומר ש'העוסק בסיפורי צדיקים כעוסק במעשה מרכבה', האבות הקדושים הם המרכבה (בראשית רבה מז, ו). מה ההסבר בדבר הזה? רבינו מסביר בליקו"מ (תורה רמ"ח ח"א) שעל ידי שאתה מתעסק בסיפורי צדיקים אתה מעורר את הרשימו ואת האור של הצדיק, (אפילו שהוא נפטר לפני הרבה שנים). ואז זה נקרא שאתה עוסק במעשה מרכבה, כי הצדיק בעצמו נחשב מרכבתו של מקום, ומקום השראת השכינה.

רבינו אומר בשיחות הר"ן (שיחה קל"ח) שכל מה שהוא זכה למדרגה שלו, זה בזכות סיפורי צדיקים. רבינו הקדוש נולד במעזיבוז' בבית שגר בו הבעל שם טוב הקדוש. (שירשה אותו אדל בתו של הבעש"ט, ואחר כך פייגא אימו של רבינו). ושם רבינו גדל בבית של הבעש"ט עד גיל 13, וזכה להכיר את תלמידי הבעל שם טוב שנשארו עוד בחיים. כי הם היו באים מדי פעם בפעם לבית הבעש"ט, ועושים התוועדויות. וכשהיו מתוודעים, היו מספרים סיפורים על הבעל שם טוב, על בעל ה'תולדות' (רבי יעקב יוסף מפולנאה) על המגיד ממעזריץ' וכו', ואיתם שם רבינו הקדוש ילד בן שלוש ארבע יושב על הברכיים שלהם, ושומע את כל הסיפורי צדיקים. ואמר רבינו, שעיקר ההתעוררות שלו להשי"ת עד שזכה לכל המדרגות שזכה, זה היה מכח מהסיפורי צדיקים שהוא שמע מאז עודו ילד קטן.

כדי לספר מעשיות מצדיקים צריך כח עצום להבדיל בין אור לחושך

יג. ממשיך רבינו: "אֲבָל אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר מַעֲשֵׂיֹת שֶׁל צַדִּיקִים, כִּי אִם מִי שֶׁיִּכּוֹל לְהַדְמוֹת עֲצָמוֹ לְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, דִּהְיִנוּ שֶׁיִּכּוֹל לְהַבְדִּיל בֵּין אֹר וְחֹשֶׁךְ, כְּמוֹ הֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ בְּיִכּוֹל" – מסביר רבינו למה זה כך? "כִּי כִּנְגַד כָּל מַעֲשֵׂה שֶׁל צַדִּיק יֵשׁ כִּנְגַדוֹ רַע, דִּהְיִנוּ שֶׁיֵּשׁ כִּנְגַדוֹ מַעֲשֵׂיֹת שֶׁל רְשָׁעִים, שְׁגָם לָהֶם אָרַע כִּיּוֹצֵא כְּזֶה. כְּגוֹן שֶׁמְצַיְנוּ שְׁפִינְחָס עֲשָׂה דָּבָר גָּדוֹל שֶׁפָּרַח בְּאֹיֵר וּכְנָגַד זֶה יֵשׁ מַעֲשֵׂה שֶׁל רְשָׁע, שְׁגָם בְּלַעַם פָּרַח בְּאֹיֵר וְכֵן כִּיּוֹצֵא כְּזֶה" עכ"ל.

נתחיל לבאר מהסוף: יש כאן לכאורה קושיא חזקה, הרי אם רבינו מחפש איפה מצאנו שגם הרשעים עשו מעשים כמו הצדיקים, אז מצינו פסוק מפורש שהחרטומים במצרים עשו כמו האותות של משה, כמ"ש (שמות ח, ג) "וַיַּעֲשׂוּ בֶן הַחַרְטוּמִּים בְּלִטְיָהֶם", והם הפכו מים לדם, והעלו את הצפרדע וכו', ולמה רבינו מביא רק מדרש בענין של פינחס. ההסבר בעומק הוא: מה שרבינו מביא מהענין של פינחס זה כדי להסביר לנו למה צריך כזה כח גדול של להבדיל בין אור לחושך. ויותר מזה, איך ע"י ההבדלה בין האור לחושך יש לנו את הכוח לספר סיפורי צדיקים. ונשתדל לבאר את דברים העמוקים האלה.

שהיה מכיר בכל עבודת אלילים שבעולם, שלא הניח עבודת אלילים שלא עבדה, עכ"ל. יתרו לא מתרגש מהמופתים של עשר המכות, כי עם העבודה זרה שלו הוא גם כן יודע לעשות דם וצפרדע וכו', גם החרטומים יודעים לעשות את זה. נכון, משה רבינו יודע יותר טוב, הוא יכול לעשות גם כינים, מה שהשד אין לו שליטה על זה, מה שהחרטומים לא יכולים לעשות. אבל את היכולת לעשות מופתים, זה יש גם כן בכל האלוקים, ולכן אין בזה כל כך התפעלות ברגע שאתה רואה מישהו שעושה קצת יותר. ולכן כשיתרו שומע את כל מה שקרה כמו כל העולם, הוא שמע את זה כמו סתם סיפור, הסיפור לא פועל עליו עדיין, ולמה? כי עדיין הוא לא יודע להבדיל בין 'אור הגנוז' ל'חושך הגנוז', הוא לא יודע האם זה מגיע מסטרא דקדושה, או מצד הטומאה ח"ו. ורק כשמשה מספר ליתרו, שמשה יודע להבדיל בין אור לחושך בסיפור שלו, משה סיפר ליתרו את הסיפור בצורה כזאת, שהיה ברור ליתרו שהכל מסטרא דקדושה. ואז מיד יתרו צועק: "עתה ידעתי כי גדול השם מכל האלוקים", עכשיו לפי כששמעתי את הסיפור ממך משה, ממך למדתי והבנתי את גדולת השם יתברך. ויצא תועלת מהסיפור של משה רבינו שיתרו התגייר, כי משה היה יודע להבדיל בין 'אור הגנוז' – שזה כח המופתים מתהורה, ל'חושך הגנוז' שזה כח המופתים מסטרא אחרא.

ביצד אנחנו שלא יודעים להבדיל בין אור לחושך נספר מצדיקים

יח. אחרי שהבנו שצריך לדעת להבדיל בין אור הגנוז לחושך הגנוז, העיקר שלנו זה להביא את הדברים למעשה, כי קשה מאוד איך אנחנו שודאי לא יודעים להבדיל בדבר עמוק כזה, כן נוכל לספר סיפורי צדיקים. רבינו נותן עצה מאוד טובה לדבר הזה. ואומר בהמשך התורה וז"ל: וגם מי שאין לו זה הדעת להבדיל וכו', אבל יש לו אמונה שלמה שמאמין ההבדל שיש ביניהם כנ"ל, גם זה יכול לספר מעשיות של צדיקים, אבל צריך שתהיה האמונה אמונה שלמה ברורה מאד, עד שעל ידי האמונה יהיה דומה לו כאלו רואה הדבר שמאמין בעינים ממש בחינת סתים וגלוי, עכ"ל. אם יש לך אמונה בצדיקים שכל מה שהצדיק עושה זה רק מסטרא דקדושה, אתה יכול לספר סיפורי מעשיות מצדיקים. אתה יכול לשמוע ולהתחזק מסיפורי צדיקים. ולמה? כי ע"י אמונה שלך זה נקרא שאתה יכול לעשות הבדל בין אור לחושך כמו הצדיק.

אתה מאמין במה שאתה אומר, הוא אומר את זה סתם

ט. היה סיפור לפני יותר מ-30 שנה, שהיה בלאגן בעולם בין אמריקה לעיראק, והאירגון ה-FBI רצה לדעת מה אומרים המקובלים בארץ ישראל על כל הנושאים שקרו בעולם. והם שלחו שליח כאן לארץ ישראל, והיה לו רשימה של מקובלים לבוא ולהתייעץ איתם. הרשימה היתה מורכבת מכל מיני אנשים והיה שם גם רבנים מקובלים, וגם פרופסורים לקבלה (סוף סוף גוים או חצאי גוים ערכו את הרשימה). ואז אותו אדם שהיה מאוד חכם הגיע לפרופסור אחד לקבלה (שלא נזכר את שמו), ודיבר איתו ושמע ממנו את מה שהוא אומר וכו'. אחר כך בין הרבנים שהוא בא אליהם הוא גם הגיע לאבא שלי, והוא דיבר עם אבא, (אני לא יודע אם הוא היה יהודי או גוי) ואותו בן-

הבנו מזה שיש 'אור הגנוז' – זאת אומרת, שבכח הקדושה אתה יודע דברים נסתרים. ולפי זה מה זה 'חושך הגנוז'? זה לדעת את העתידות מצד הסטרא אחרא, מצד החושך. יוצא דבר יפה, שגם האור הגנוז וגם החושך הגנוז עושים את אותה תוצאה, רק זה מסטרא קדושה וזה מצד הסט"א. ואם כן מה אנחנו צריכים לעשות בעבודה למעשה שלנו? להבדיל בין האור לבין החושך, שתדע את ההבדל בין מי שמשתמש בצד הקדושה לבין מי שמשתמש בסטרא אחרא.

האמונה אינה מחמת מופתים כי גם הסטרא אחרא עושה מופתים

טז. פעם סיפר הרב שלמה דיין הי"ו (שכן שלנו, שהיה לפני 20 שנה חבר כנסת לשעבר מטעם ש"ס), הוא היה אז ממונה על הכפרים הערבים והוא הסתובב שם, והוא סיפר שתדעו שמה שראינו נסים ונפלאות מהבבא סאלי, אני גם ראיתי בעיניים שלי דברים כאלה מהשייחים הערבים, ובעיקר מהמכשפות הערביות יש"ו. ותדעו שמה שאנחנו מאמינים הקב"ה זה לא מחמת מופתים, כי מופתים גם הם הם יודעים לעשות מצד הסט"א, וראינו בעיניהם דברים נוראים בפרט הנשים שלהם שהן מכשפות גדולות, ועד היום הם עושים בכשפים דברים נוראים. מאיפה יש להם כח? מהחושך הגנוז, שזה כח גדול של הסט"א שזה ה'לעומת זה' של הקדושה.

עכשיו אנחנו מתחילים להבין את דברי רבינו שאומר: "אי אפְּשֵׁר לְסַפֵּר מַעֲשֵׂיֹת שֶׁל צְדִיקִים, כִּי אִם מִי שֶׁיְּכַל לְהַדְמֹת עֲצֻמוֹ לְהִשָּׂם יְתַבָּרֵךְ". מה הבעיה בלספר סיפורי צדיקים? שאם תספר סיפורי צדיקים, יבואו ויספרו לך כנגד זה הרבה גם סיפורים של מכשפים וכוחות טומאה. ואם כן, מה ההתחזקות שתהיה לך מסיפורי צדיקים, אם גם מכשף יכול לעשות את אותו דבר? אלא שצריך שהמספר ידע לספר באופן כזה, שתבין שהנס נעשה מצד הקדושה של השם יתברך, שהוא מקור כל הכוחות בעולם. אומר רבינו, זה שאדם יודע להבדיל בין אור לחושך, פירושו של דבר שהוא יודע לספר את הסיפור בצורה קדושה כל כך נכון, עד שאתה מבין שזה בא מצד הקדושה, וזה מחזק אותך מאוד באמונה. אמנם יש גם בסט"א את הכוחות האלה, וכן החרטומים היו עושים ככה, וגם בלעם עושה ככה, אלא שמה שעשו משה ופינחס זה מסיטרא דקדושה.

יתרו שמע על ניסי יציאת מצרים, אבל התפעל דוקא מסיפור משה

יז. נאמר פנינה יקרה. כתוב בגמ' זבחים (דף קטז.) עה"פ (שמות יח, א) "וישמע יתרו" – "מה שמועה שמה ובא? שמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". אחר כך כתוב: (שם, ח) "וַיִּסְפֹּר מֹשֶׁה לְחַתְּנוֹ אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעוֹ וּלְמִצְרַיִם, עַל אֹדֶת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מָצְאָתֶם בְּדַרְךְ וַיֵּצֵאֵם ה'", ואז מיד יתרו אומר (שם, יא): "עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים וְכוּ'". ויש לשאול, הסיפור שסיפר משה ליתרו, יתרו כבר ידע ושמע את כל הנסים שהיו לישראל, את עשר המכות וקריעת ים סוף ומלחמת עמלק (וגם כל העולם ידע ושמע על הניסים כמובא במדרש שבזמן קריעת ים סוף כל מימות העולם נחלקו לשנים), ואם כן מה התחדש ליתרו כששמע סיפור לו שוב את כל הניסים, שאחרי זה הוא יוצא מגדרו, ואומר: "עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים וְכוּ'". אלא שהדקדוק: "כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים", מפרש רש"י: "מלמד

ישראל סבל, בכמה גזירות ושמד ודס שנשפך, הרי אם לא היו כל השמדות לאורך ההסטוריה, היינו יכולים להיות עם גדול יותר מהסינים, שהרי עם ישראל זה העם עתיק בעולם, העם שלא מתערבב, העם שיכל לגדול ולהיות מיליארד יהודים כמו כלום, רק למה אנחנו "המעט מכל העמים", כי כל הזמן יש 'הקות דס' שהגוים ימח שמם טובחים בעם ישראל. וכשאנחנו קוראים את כל הקינות, ולומדים את סיפורי חורבן בתי המקדש, לפעמים יש נקודה ובעיה של טהרת המחשבה.

לכן דוקא בשלושת השבועות של ימי בין המצרים, כדי שלא יבוא לנו ח"ו איזה נזק, של מחשבה קלה של הרהור ח"ו כנגד מעשי ה', של איזה שאלות איך היתה השואה, ולמה השם עשה כאלו גזירות על עם ישראל, שכל זה הם הרהורי כפירה. צריכים להרבות בסיפורי צדיקים, כי הסיפורים הם מטהרים את המחשבה. ואף על פי שיש תנאי איך לספר סיפורי צדיקים, שצריך לדעת להבדיל בין אור לחושך, אבל אם יש לך אמונה חזקה, אומר רבינו שהאמונה כבר עושה את העבודה של ההבדלה הזאת.

שתוק כך עלה במחשבה, ע"ז תזכה לטהרת המחשבה

כב. נחזור לענין משה רבינו ור' עקיבא, הקב"ה רוצה להביא את משה רבינו לטהרת המחשבה, והקב"ה מראה לו את הסיפור של רבי עקיבא, תורת ר' עקיבא גבוהה יותר אפי' מתורתו של משה, כמו שכתוב במדרש פרשת חוקת (במדבר רבה יט, ו) כבר עשיתי לרבי עקיבא וחביריו – דברים שלא נגלו למשה נגלו לר"ע וחביריו (אויב כח, י) "וְכָל יֶקֶר רְאֵתָה עֵינָיו" זה רבי עקיבא וחביריו. נמצא שהדיבור של ר' עקיבא יש בו בחינה יותר גבוהה אפי' מהמחשבה של משה, וכמובן זה באופן וענין אחד, כי אין לנו גדול ממה, אלא זה בבחינה של תורה שבעל פה שהיתה לר' עקיבא יותר ממה רבינו, כי בזמנו של ר"ע כבר הגיע התיקון להתגלות שלימות תורה שבל פה. ולכן הקב"ה מראה למשה את הסיפורי צדיקים של ר' עקיבא, דהיינו את הפטירה שלו. ומשה רבינו צועק "זו תורה וזו שכרה? ואז הקב"ה מציל את משה ואומר לו: 'שתוק כך עלה במחשבה'. אם תשתוק ותקבל את מה שאני עושה, ותאמין שמה שאני עושה באמת הכל לטובה, אפילו שזה נראה ההיפך לגמרי ולא תהרהר אחרי, אזי יתקיים 'כך עלה במחשבה' – אתה 'תעלה במחשבה' – תזכה לטהרת המחשבה.

לסיכום: לספר סיפורי הצדיקים ובפרט בימי בין המצרים הקשים, צריך להרבות בסיפורי צדיקים, ולספר את הסיפור מהצדיקים מתוך אמונה עצומה, ולהבדיל בין אור לחושך ולדעת שכל מה שהצדיק פעל זה מה'אור הגנוז' ולא ח"ו מחושך הגנוז – הסטרא אחרא.

שבת שלום ומבורך עריכה: ליאור גבע

(מוקדש לע"נ צביה בת סאלס – צדוק בן צאלח – חיים בן מוסא ז"ל ת.נ.צ.ב.ה)
לעילוי נשמת אברהם פואד בן אילנה הלה ז"ל / ולעילוי נשמת: חממה בת סאלס ז"ל)

אדם אמר לאבא שלי אחרי השיחה, שהוא שמע כבר חלק מהדברים גם מהפרופסור שהוא דיבר איתו, רק ההבדל ביניכם, שהוא אמר לי את הדברים בצורה יבשה, אבל אתה מאמין באמת במה שאמרת... זאת אומרת אותו שליח הבין, שיש הבדל בין הסיפור שסיפר הפרופסור לקבלה, לבין הסיפור של רב מקובל שמאמין במה שהוא אומר באמת.

לסיפורי מעשיות מצדיקים יש כח לטהר את המחשבה

כ. עוד כתב רבינו: "ומי שיכול להבדיל בין אור לחושך יכול לספר מעשיות של צדיקים, ועל ידי זה נטהר מחשבתו, גם נצול מצרות פי בלבול הדעת הוא בחינת מחין דקטנות, ומזה באין צרות, פי מחין דקטנות הם בחינת דינין, וסיפורי מעשיות של צדיקים הם בחינת מחין דגדלות. כמו שכתוב: "ספירה נא לי את הגדלות", בחינת המאור הגדול, ועל ידי זה מטהר מחשבתו ממשכות רעות". אומר רבינו שלכן צריך לספר סיפורים מצדיקים יותר גבוהים ממך. לנו אין בעיה בזה, כל הצדיקים יותר גבוהים מאיתנו. אך כשצדיקים גדולים מספרים סיפורים מצדיקים אחרים, הם צריכים לספר משהו יותר גבוה מהם בעצמם.

הקב"ה רצה לספר למשה רבינו כשהוא עלה למרום ספורי צדיקים כדי להביאו אותו לעוד בחינה של טהרת המחשבה, והיה צריך סיפור כזה שגם במדרגה הגבוהה והעצומה של משה רבינו זה יגרום לו טהרת המחשבה. ולמה צריך שהמעשה יהיה יותר גבוה מהצדיק המספר? כי הסיפור מטהר את המחשבה, ולכן צריך שהדיבור מהצדיק יותר גבוה מהמחשבה שלי. זאת אומרת אצלי הדבר הכי גבוה זה המחשבה – המחשבה גבוהה מהדיבור של האדם, וצריך שאפי' הסיפור והדיבור מהצדיק הזה, יהיה יותר גבוה בהרבה מהמחשבה שלי.

ולכן מה הקב"ה מספר למשה רבינו? את הסיפור של רבי עקיבא. זה מעשה כזה שהוא יותר גבוה אפילו מהמחשבה של משה רבינו. איך רואים את הדבר זה? כתוב (מנחות כט): שמש רבינו שומע תורה של רבי עקיבא ולא היה מבין מה שהוא אומר, אח"כ אומר משה להקב"ה הראית לי את התורה שלו תראה לי את שכרו! והקב"ה מראה לו את הדבר הכי קשה שיכול להיות, שסורקין את בשרו של ר"ע במסרקות של ברזל, ושוקלים את בשרו באיטליו. ומידה משה רבינו צועק להקב"ה: "זו תורה וזו שכרה?" והקב"ה עונה לו: "שתוק כך עלה במחשבה". והביאור בזה: הקב"ה רוצה להביא את משה רבינו לבחינת טהרת המחשבה בשלמות, וטהרת המחשבה פירושה: שאפילו שאתה רואה דברים תמוהים בהנהגת ה' לפי דעתך, בכל אופן אתה לא מהרהר כלום אחרי הקב"ה.

בימי בין המצרים צריך להרבות הרבה בסיפורי צדיקים דוקא

כא. כדי להסביר יותר נתן דוגמא: אנחנו עכשיו בימי בין המצרים קוראים תיקון חצות וקינות, מקוננים על חורבן בית המקדש, חיים יותר את החורבן השמדות והצרות הגדולות שעברו עם ישראל. אבל גם היצר הרע לא נח, הוא מנסה להגניב לנו מחשבה, שכל כך הרבה צער ויסורים של אלפיים שנות הגלות הארוכה הזו שעם